

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Zrůsta, Ph.D. a soudců JUDr. Miroslavy Follové a Mgr. Zory Telecké ve věci

navrhovatele: **K.D.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX
adresa pro doručování: Rodinný svaz ČR z. s.
sídlem Kostelní náměstí 3172/1, 702 00 Ostrava
zastoupený advokátkou JUDr. Lenkou Řehulovou, Ph.D.
sídlem Jakubská 1, 602 00 Brno

proti
odpůrkyni: **E. B.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX
zastoupená advokátem JUDr. Jiřím Stránským
sídlem Riegrova 172, 278 01 Kralupy nad Vltavou

za účasti nezletilé: **XXXXX**, narozená dne XXXXX
t.č. bytem u odpůrkyně v České republice
zastoupená opatrovníkem Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí
sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno

o navrácení nezletilé do místa jejího obvyklého bydliště,

o odvolání navrhovatele proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 21. 9. 2023,
č.j. 82 Nc 2502/2023-356,

takto:

- I. Rozsudek soudu I.stupně se v napadených výrocích I. a III. **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I.stupně rozsudkem zamítl návrh navrhovatele K.D. na navrácení nezletilé XXXXX do místa jejího obvyklého bydliště v Severním Irsku (výrok I.). Výrokem II. rozhodl, že náklady řízení státu hradí Česká republika – Městský soud v Brně. Výrokem III. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jakož i řízení odvolacího.
2. Proti rozsudku podal včas odvolání navrhovatel. V jeho písemném odůvodnění ze dne 23. 10. 2023 předně popřel, že by mezi ním a jeho tehdejší partnerkou paní A.F. mělo dojít k závažnému incidentu, kterému měly být přítomny děti žijící v domácnosti navrhovatele. Naopak trvá na tom, že šlo o běžnou hádku, přičemž faktem zůstává, že byl zproštěn veškerých obvinění, která proti němu byla vznesena. Proto nebyly dány žádné objektivní důvody, aby byl odsouzen, či jinak penalizován, a proto je třeba důsledně aplikovat princip presumpce neviny. Žádné opory v provedeném dokazování nemá ani to, že by z jeho strany docházelo k fyzickému násilí ve vztahu k nezletilému XXXXX, synovi jeho tehdejší partnerky a rovněž není pravdou, že by paní A.F. odmítla po tvrzeném incidentu nadále o nezletilou XXXXX pečovat. Rovněž není pravdou, že by navrhovatel pověřil svoji sestru, aby tlumočila jeho dotaz, zda by si odpůrkyně byla ochotna vzít s sebou nezletilou do České republiky. Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá, že provedeným dokazování bylo zjištěno, že aktuální výkon nezletilé XXXXX spadá do pásma lehkého mentálního postižení, kdy výsledek je ovlivněn sníženou komunikační schopností nezletilé. I přes tento odborný závěr však soud I.stupně k výpovědi nezletilé přistupoval jako k výpovědi zdravého vrstevníka nezletilé, nerefletoval při hodnocení výpovědi nezletilé zjištěná specifika jejího vývoje. Na výpověď nezletilé XXXXX je přitom třeba pohlížet perspektivou, že je jí sice téměř XXXXX let, potýká se však s opožděným vývojem, což má vliv na její mentální vyspělost, také její vyjadřovací schopnosti a schopnost komunikace jsou vlivem jejího postižení omezené. Rovněž upozornil na to, že nezletilá XXXXX je již více než jeden a půl roku bez jakéhokoliv kontaktu s navrhovatelem, když tomuto kontaktu odpůrkyně brání. XXXXX žádnému napadení paní A.F. z jeho strany přítomna nebyla, nic neviděla, přesto o tom barvitě a přesvědčivě hovoří. V tomto směru tudíž musí být ovlivněna svojí matkou, která s ní nepřipustně manipuluje. Důsledkem manipulace nezletilé ze strany odpůrkyně jsou pak také veškerá negativní vyjádření nezletilé XXXXX na jeho adresu. Pokud je poukazováno na posttraumatickou stresovou poruchu nezletilé, se kterou by se mohla nezletilá potýkat, pak zde není možné učinit jednoznačný závěr, že tato porucha by měla mít původ v incidentu, jehož měla být nezletilá dcera svědkem. XXXXX byla do té doby zvyklá žít u něj, v místě jeho bydliště chodila od svých 5 let do školy, kde dobře prospívala, kde měla zajištěnou veškerou potřebnou pomoc, měla u něj veškeré zázemí, a to jak materiální, tak sociální, kdy navrhovatel s dcerou a přáteli trávili volný čas na výletech, setkání s přáteli a spolužáky, na dalších rodinných akcích. Opakovaně upozorňoval a upozorňuje na nesprávné zacházení a nesprávný přístup ze strany Severoirské sociální služby k jeho případu a k jeho osobě coby cizinci. Nelze vůbec vyloučit, že stejně nedbale tento orgán přistupoval také k paní A.F. a že její vyjádření popisována v jeho správě dezinterpretoval. Naopak poukazuje na to, že sama Severoirská sociální služba s ním po dobu jeho pobytu v zařízení HM Prison XXXXX vůbec nějak neřešila pobyt nezletilé, která byla v té době zcela zakořeněná v Irsku. Je rovněž s podivem, proč nebyl severoirskými úřady nijak informován ohledně přesunu nezletilé XXXXX do České republiky. Má za to, že Severoirská sociální služba přistupuje k dané věci zcela liknavě, podává lživé zprávy, ignoruje jeho práva, snaží se jej coby cizince odbýt, proto také podal ve věci stížnost. Uvedl, že pro návrat nezletilé a její pobyt má připraveno vše potřebné. Běží o zázemí, je

připraven se o ni starat, zajišťovat veškeré její potřeby. Setrval na svém názoru, že nikdy nedal souhlas s přemístěním nezletilé do České republiky, přesto soud I.stupně uzavřel, že přemístění protiprávní nebylo a soudu I.stupně opětovně vytýkal, že se ani nepozastavil nad otázkou, zda vytržení nezletilé z jejího prostředí bylo nutné a zda bylo vůbec v souladu s jejími zájmy. Nelze totiž pominout, že mezi odletem odpůrkyně a nezletilé ze Severního Irsku a dnem, kdy opustil předmětné zařízení je toliko 6 dnů. Kdyby se tedy Severoirská sociální služba o jeho případ řádně zajímala, mohla by zjistit, že jmenované zařízení opustí krátce po odletu odpůrkyně s nezletilou. Je tedy přesvědčen o tom, že už přemístění nezletilé, nikoliv jen její zadržování na území České republiky, bylo protiprávní. Je také přesvědčen, že zde nejsou dány žádné výjimky ve smyslu čl. 13 Haagské úmluvy. Nebylo zjištěno ani prokázáno, že by návrat nezletilé XXXXX do Severního Irsku neměl být v souladu s jejími zájmy. Rovněž mu nelze nijak vytýkat, že návratovou žalobu podal až ke konci roční lhůty od přemístění. Toto mu nelze přikládat k tíží, jelikož návrh podal včas. Navrhuje tedy, aby odvolací soud rozsudek soudu I.stupně ve výrocích I. a III. změnil a jeho návrhu na navrácení nezletilé bylo vyhověno. Současně požadoval, aby byla odpůrkyně zavázána povinnostmi nahradit navrhovateli náklady řízení, které mu v jeho průběhu vznikly.

3. Odpůrkyně se k odvolání navrhovatele vyjádřila písemným podáním ze dne 26. 10. 2023. Poukázala na to, že navrhovatel ve svém odvolání v podstatě pouze opakuje odvolací výhrady, které uplatnil v odvolacím řízení vedeném o jeho odvolání proti prvnímu následně zrušenému rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 3. 4. 2023. Má za to, že soud I.stupně doplnil dokazování vymezeným způsobem a vypořádal se řádně se všemi provedenými důkazy, které hodnotil jednotlivě i v jejich souhrnu, jakož i s námitkami navrhovatele a dospěl ke správným skutkovým závěrům. Souhlasí s názorem soudu I.stupně, že odpůrkyně nepřemístila nezletilou z místa jejího obvyklého bydliště protiprávně, když navrhovatel v rozhodné době právo péče o nezletilou fakticky nevykonával, neboť byl v souvislosti s podezřením ze závažné trestné činnosti omezen orgány činnými v trestním řízení na svobodě, přičemž ani nebylo jasné, zda v případě propuštění z vazby bude mít možnost péče o nezletilou se ujmout. Odpůrkyně odvezla dceru z podnětu sestry navrhovatele, a to po dohodě s paní A.F., se kterou společně navštívily školu, ve které nezletilá XXXXX plnila školní docházku a kde se paní F. výslovně vyjádřila tak, že další péči o XXXXX již nehodlá zajišťovat. Odkazuje na výslech nezletilé, která přesně a věrohodně popsala již v pohovoru s psychologkou, skutečný prožitek daného incidentu, což bylo demonstrováno jejími neverbálními reakcemi na vzpomínky z této situace. Skutečnost, že trestní stíhání navrhovatele bylo zastaveno, rozhodně nelze interpretovat tak, že by k inkriminované události nedošlo. Všechny dostupné důkazy nasvědčují tomu, že incident se stal a že děti mu byly přítomny. Ostatně sociální orgán v Severním Irsku nadále považuje za opodstatněnou úplnou či částečnou izolaci navrhovatele, respektive jeho regulovaný styk s dětmi žijícími v Severním Irsku, neboť vychází z předpokladu sklonu navrhovatele k násilnému jednání a vyjádřil se tak, že by nedoporučoval jeho péči o nezletilou XXXXX a že ze situace související s navrácením nezletilé XXXXX do Severního Irsku vyslovil obavy. Z provedených důkazů je zjevné, že A.F. s odstupem času ohledně incidentu změnila své stanovisko a začala jednat v zájmu navrhovatele. Podstatné je zjištění soudu o tom, že je dáno vážné nebezpečí, že návrat nezletilé XXXXX do Severního Irsku by ji vystavil duševní újmu, že sama nezletilá s návratem nesouhlasí a že výhrady k němu má také severoirská sociální služba. Navrhuje, aby odvolací soud napadené rozhodnutí jako věcně správné potvrdil.
4. Opatrovník nezletilé se k odvolání navrhovatelé vyjádřil písemným podáním ze dne 25. 10. 2023. Poukázal na to, že nesdílí názor odvolatele, že řízení před soudem I.stupně bylo stíženo vadami, které musí mít za následek změnu rozhodnutí o zamítnutí návrhu na navrácení dítěte do místa jeho obvyklého pobytu v Severním Irsku. Dle jeho názoru soud I.stupně provedl rozsáhlé a komplexní dokazování. Jeho skutkové závěry jsou zcela adekvátní, přičemž na skutkové závěry zjištěné soudem I.stupně po takto širokém dokazování odkazuje a ztotožňuje se s nimi. Má za to, že v posuzovaném případě bylo prokázáno, že návrat nezletilé by tuto vystavil vážnému nebezpečí újmy. S ohledem na okolnosti případu situaci nelze zvrátit ani použitím záruk, které jsou zpravidla

s to usnadnit návrat dítěte do místa jeho obvyklého bydliště. Nezletilá by nebyla navrácena do prostředí, na které byla před přemístěním do České republiky zvyklá, neboť navrhovatel již se svojí bývalou partnerkou nesdílí společnou domácnost. Právě bývalá partnerka navrhovatele byla primárním pečovatelem a stěžejní emoční podporu XXXXX nejen během, ale i před pobytem navrhovatele ve vazbě. Proto zde neexistují adekvátní záruky, které by přinesly ochranu před duševní újmou a s ní souvisejícími traumaty, resp. zabránění vzniku nesnesitelné situace v případě nařízení jejího návratu do severního Irsku. Navrhuje, aby odvolací soud napadený rozsudek jako věcně správný potvrdil.

5. Odvolací soud dospěl k závěru, že běží o odvolání podané včas, osobou oprávněnou k podání odvolání a odvolání je přípustné též objektivně. Odvolací soud proto ve věci nařídil odvolací jednání. Přezkoumal rozsudek soudu I.stupně v napadeném rozsahu, řízení jeho vydání předcházející a dospěl k závěru, že odvolání navrhovatele není důvodné.
6. Odvolací soud především nesdílí názor odvolatele v tom směru, že řízení před soudem I.stupně bylo stíženo vadami, které musí mít za následek opětovné zrušení rozsudku soudu I.stupně a vrácení věci soudu I.stupně k dalšímu řízení a rozhodnutí. Vady řízení, tím méně tzv. vady zmatečnostní, nebyly odvolacím soudem v řízení shledány. Odvolací soud nesdílí ani názor odvolatele, že rozhodnutí soudu I.stupně není přezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů. Odchylný právní názor odvolatele nemůže vadu řízení zakládat. Systém apelace pak akcentuje potvrzující a měnící rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž teprve tam, kde ani po doplnění důkazního řízení odvolacím soudem nejsou podmínky pro potvrzení či změnu napadeného rozhodnutí, má své místo zrušující (kasační) rozhodnutí odvolacího soudu. Odvolací soud tedy v režimu úplné apelace ve smyslu občanského soudního řádu ve znění platném ke dni rozhodnutí odvolacího soudu (§ 120 odst. 2 o.s.ř.) věc projednal a meritorně rozhodl.
7. Jak již odvolací soud ve svém předcházejícím rozhodnutí konstatoval, na daný případ je třeba aplikovat hmotně-právní úpravu obsaženou v Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 34/1998 Sb.). Procesní reflexe těchto hmotně-právních ustanovení je pak od 1. 1. 2014 obsažena v Zákoně o zvláštních řízeních soudních (dále jen „Z.ř.s.“). Základními cíli shora uvedených právních nástrojů je zajistit bezodkladný návrat dětí protiprávně přemístěných nebo zadržovaných v některém smluvním státě. Přemístění nebo zadržení dítěte se považuje protiprávní tehdy, pokud jím dojde k porušení práv a péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením. To však za předpokladu, že toto právo péče o dítě bylo v době přemístění nebo zadržení skutečně vykonáváno nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby nedošlo k přemístění nebo zadržení. Co je však nutné zejména zdůraznit je předmět zmíněného řízení. Soud rozhoduje v rámci řízení výlučně o tom, zda bude dítě do místa obvyklého bydliště navráceno či nikoliv. Nerozhoduje ani o výchově a výživě dítěte, ani o styku rodičů s dítětem. Podle článku 3 Haagské úmluvy se přemístění nebo zadržení dítěte považuje za protiprávní, *jestliže bylo porušeno právo péče o dítě*, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán, buď společně, nebo samostatně, podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením a *jestliže v době přemístění nebo zadržení bylo toto právo skutečně vykonáváno* společně nebo samostatně nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby bylo nedošlo k přemístění či zadržení.
8. Předmětem daného řízení je návrh navrhovatele na navrácení nezletilé dcery (tzv. civilní únos), kterým se domáhal nařízení navrácení nezletilé XXXXX na území Severního Irsku do místa jejího obvyklého bydliště ve městě XXXXX. Uvedl zejména, že dle dohody rodičů z roku 2017 nezletilá žila v Severním Irsku, odkud ji odpůrkyně se souhlasem severoirského sociálního úřadu, avšak bez jeho vědomí a souhlasu, dne 22. 2. 2022 odstěhovala do České republiky. Od 3/2022 tak nemá žádný kontakt s nezletilou. Dále uvedl, že již na začátku března 2022 kontaktoval telefonicky odpůrkyni a žádal návrat nezletilé, ta ho odkázala na severoirskou sociální službu, která jí přemístění potvrdila. S Úřadem pro mezinárodně právní ochranu dětí (dále také jen „ÚMPOD“) je ve styku

již od 5/2022. V Severním Irsku dosud nebylo rozhodováno opatrovnických soudem ani orgánem sociálně právní ochrany dětí, nebyl podán žádný podnět.

9. Soud I.stupně po provedeném a následně též dle pokynů odvolacího soudu doplněném dokazování dospěl k závěru, že odpůrkyně dne 22. 2. 2022 nepřemístila nezletilou XXXXX z místa jejího obvyklého bydliště v Severním Irsku do České republiky protiprávně. V řízení nebylo totiž sporné, že nezletilá XXXXX měla ke dni přemístění obvyklé bydliště na území Severního Irsku, kde se narodila a na základě mimosoudní dohody rodičů od roku 2017 žila s navrhovatelem a jeho partnerkou A.F.. Dále nebylo sporné, že navrhovateli ke dni přemístění náleželo právo péče o nezletilou. V řízení však bylo dnes již soudem I.stupně postaveno na jisto, že navrhovatel byl v době od 28. 12. 2021 do 28. 2. 2022, vězněn, tedy omezen na osobní svobodě, nikoliv jen ubytován, jak tvrdil, a to ve věznici HM Prison XXXXX. Ze zprávy sociální služby i sdělení české styčné soudkyně vyplynulo, že po závažném domácím incidentu dne 27. 12. 2021 byl otec vzat do vazby a umístěn do věznice z důvodu obvinění pro obecné napadení, vyhrožování zabitím a držení útočné zbraně s úmyslem spáchat trestný čin a byla mu uložena povinnost zdržet se jakéhokoliv kontaktu s poškozenými, A.F. a nezletilým XXXXX. Z věznice byl propuštěn až dne 28. 2. 2022, a to na kauci s přísnými omezeními, které trvaly až do 30. 11. 2022, což ostatně i navrhovatel potvrzuje. Po tuto dobu tak navrhovatel nepochybně o nezletilou pečovat objektivně nemohl. S nezletilou XXXXX se však ani žádným způsobem nestýkal a styku s ní se po tuto dobu nedomáhal, jak sám uvedl, severoirský soud ani sociální službu za tímto účelem nekontaktoval, a to ani prostřednictvím svého právního zástupce, se kterým byl po tuto dobu v kontaktu. Na základě těchto zjištění soud I.stupně správně uzavřel, že navrhovatel právo péče o nezletilou po dobu od 28. 12. 2021 do 28. 2. 2022 fakticky nevykonával (obdobně též srov. rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 18. 8. 2015, č. j. 20 Co 323/2015). Pokud tedy odpůrkyně po dohodě s A.F., fakticky pečující osobou (bez právního titulu), která se však vyslovila tak, že další péči o nezletilou již nehodlá zajišťovat, do Severního Irsku přiletěla a tam cca od 10. 2. 2022 do 22. 2. 2022 pobývala a následně s vědomím severoirské služby i základní školy, které k avizovanému převzetí nezletilé matkou nevznesly žádné výhrady, nezletilou převzala do své péče a následně i s jejich vědomím přemístila do České republiky, nejednalo se o protiprávní přemístění, a to přesto, že otec s přemístěním nevyslovil souhlas. Soud I.stupně již měl postaveno na jisto, že navrhovatel byl v té době ve vazbě, a z důvodu závažných obvinění shora uvedených, že odpůrkyni nemohlo být známo, kdy bude z vazby propuštěn a zda se poté bude moci vůbec péče o nezletilou ujmout, a to také s ohledem k tomu, že matka pečuje o další nezletilé dítě a má veškeré zázemí v České republice. Logicky nepřijatelnějším řešením a také v nejlepším zájmu nezletilé tedy skutečně bylo, aby ji odpůrkyně odvezla do České republiky. Navíc tak učinila zcela s vědomím severoirských úřadů a školy. Za těchto okolností bylo zcela nepodstatné, zda A.F. ve svých čestných prohlášeních předkládaných otcem následně sdělovala, že by byla ochotna o nezletilou pečovat, ale neměla k tomu souhlas žádného z rodičů, když rozumně by nebylo možné k tíži matky přičítat, že upřednostnila vlastní péči před péčí třetí osoby. Ostatně takto se k tehdejší situaci vyjádřila i severoirská sociální služba.
10. V daných souvislostech se pak soud I.stupně správně zabýval otázkou, zda došlo k následnému neoprávněnému zadržení nezletilé v České republice, tedy od propuštění otce z vazby, resp. poté, kdy telefonicky zkontaktoval matku a žádal navrácení nezletilé, když ohledně této otázky dospěl soud k závěru, že pokud navrhovatel nejpozději v 4/2022 vyzýval odpůrkyni, aby nezletilou do Severního Irsku navrátila, pak minimálně od této doby je zadržování nezletilé odpůrkyní v ČR třeba hodnotit jako protiprávní.
11. K těmto závěrům soudu I.stupně tedy odvolací soud nemá sebemenších výhrad. Odvolací soud je dále souladně se soudem I.stupně toho názoru, že jsou v daném případě naplněny podmínky pro aplikaci výjimky ze zásady návratu neoprávněně zadržené nezletilé do místa jejího bydliště na území Severního Irsku, a to ve smyslu článku 13 písm. b) Úmluvy.

12. Návrat dítěte totiž nemůže být nařízen automaticky či mechanicky jen proto, že jsou splněny předpoklady vyplývající z článku 3 Úmluvy. Přemístění dítěte může být odůvodněno objektivními důvody, které mají co do činění jak s dítětem samotným, tak s prostředím, s nímž je dítě nejtěsněji spojeno, případně s prostředím, kam se dítě má fakticky navrátit. Proto Úmluva uznává potřebu jistých výjimek z obecných závazků států při zajišťování návratu dětí, které byly protiprávně přemístěny nebo zadrženy, přičemž tyto byly v posuzovaném případě, a to hned z několika důvodů nepochybně naplněny.
13. Soud I.stupně má k tomu za prokázáno, že v 12/2021 došlo mezi navrhovatelem a jeho partnerkou A.F. k vážnému domácímu incidentu, kdy měl navrhovatel napadnout svoji partnerku zbraní, který vyústil v to, že navrhovatel byl odveden policií, byl vzat do vazby, byl mu zakázán přístup do společného obydlí, přičemž tento zákaz trval až do konce 11/2022. Z výpovědi samotného navrhovatele přitom vyplynulo, že incidentu dne 27. 12. 2021 byly přítomny všechny děti, tedy kromě nezletilého XXXXX, také nezletilá XXXXX a nezletilá XXXXX. Lhostejno, že dle tvrzení navrhovatele se incident měl odehrát v kuchyni a děti se měly nacházet ve vedlejším pokoji, neboť jak sám uvedl, policii zavolal nezletilý XXXXX a všechny děti byly přítomny také příjezdu policie do domácnosti, když byly s jeho přítelkyní ve vedlejším pokoji. Přítelkyně navrhovatele pak v čestném prohlášení ze dne 1. 5. 2023 potvrzuje, že její výslech policií trval za přítomnosti všech dětí ve vedlejším pokoji. V řízení bylo prokázáno, že otec byl obviněn z trestného činu držení útočné zbraně za účelem spáchání zločinu a není proto podstatné, zda zbraní byl nůž, jak uváděla nezletilá, či jiná útočná zbraň. Soud I.stupně nepřehlédl, že otec incident zlehčoval tvrzením, že šlo pouze o běžnou hádku partnerů, sám však přitom k tomuto tvrzení žádnou listinu (rozhodnutí, opatření či protokol policie či trestního soudu apod.) dokládající jeho verzi nepředložil. Námitky navrhovatele o nespolupráci jeho severoirského právního zástupce pak byly soudem I.stupně vyhodnoceny jako účelové, neboť by bylo jisté možné, aby se otec obrátil za tímto účelem přímo na policii či soud a kopie těchto listin si od nich vyžádal. Závažnost incidentu dokládá i skutečnost, že severoirskou sociální službou je stále vedeno šetření ohledně domácího násilí vůči A.F. a nezletilé XXXXX, dceři navrhovatele a jeho partnerky, přičemž styky navrhovatele s nezletilou XXXXX mohou probíhat pouze za přítomnosti třetí osoby, která však dosud z důvodu nesoučinnosti otce nebyla ustanovena.
14. Rovněž další, nikoliv tedy jedinou okolností vylučující návrat nezletilé do Severního Irska je to, že nezletilá XXXXX aktuálně jakýkoliv kontakt s navrhovatelem odmítá, přičemž před psychologem především formou hry vyjádřila zcela přesvědčivé důvody svého postoje k navrhovateli, které pramení z dlouhodobějšího chování a vyjadřování navrhovatele vůči ní a z nepříjemných zážitků z incidentu z 12/2021, přičemž její chování vykazuje známky podezření na posttraumatickou poruchu. Zcela autenticky, srozumitelně a věrohodně, bez známek manipulativního jednání ze strany odpůrkyně se nezletilá podrobila pohovoru s psychologkou opatrovníka, která dospěla k jednoznačnému závěru o nevhodnosti návratu nezletilé do Severního Irska z důvodu vysokého rizika retraumatizace nezletilé a poruchy přizpůsobení, což by mohlo nezletilou ohrozit v jejím budoucím vývoji. Násilnické chování otce je přitom potvrzováno i zprávou severoirské sociální služby popisující vyjádření nezletilého XXXXX. To, že trestní řízení vedené proti otci bylo v Severním Irsku následně (až v 11/2022) zastaveno z důvodu, že poškození odmítli vypovídat, samo o sobě nevylučuje, že se otec takového jednání skutečně dopustil. Tento svůj negativní postoj k násilnému chování a vulgárnímu vyjadřování navrhovatele vůči nezletilé i vůči partnerce navrhovatele, ke které má nezletilá blízký vztah, neboť se výraznou měrou podílela na její péči, nezletilá sdělovala jak před odpůrkyní, tak před Policií ČR či OSPOD Roudnice nad Labem a potvrdila jej rovněž při pohovoru před soudem.
15. Jelikož nezletilá již dosáhla v době projednávání věci před soudem I.stupně téměř věku XXXXX let bylo nepochybně povinností soudu I.stupně, dát jí prostor k tomu, aby své přání vyjádřila osobně před soudem I.stupně. Podle článku 12 Úmluvy o právech dítěte má totiž každé dítě právo vyjadřovat se svobodně ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž názorům dítěte se musí

věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni. Za tímto účelem se dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce anebo příslušného orgánu. Z této úpravy vychází i Listina základních práv EU, která právo dítěte vyjadřovat své názory v záležitostech, které se ho dotýkají, a povinnost k těmto názorům přihlížet s ohledem na věk a vyspělost dítěte, upravuje v článku 24. Této své povinnosti tedy soud I.stupně v plném rozsahu dostál, když nezletilá slyšena před soudem I.stupně zopakovala své přání zůstat v České republice, jakož i obavy a strach z návratu do Severního Irsku, přičemž tomu odpovídala i její nonverbální komunikace (zejména gestikulace a výraz v obličeji). Soud I.stupně tedy nepochybil, pokud vzal do úvahy její přání a pocity (ve světle jejího věku a zde rovněž s ohledem na její schopnosti porozumět dané situaci). Není přitom rozhodné, zda se nezletilá vyrovnává svojí mentální kapacitou svým vrstevníkům. Podstatné v tomto ohledu je, že své přání zůstat trvale v České republice vyjádřila řádně, srozumitelně a bez pochybností. Nebylo přitom zjištěno ani prokázáno, že by byla ze strany matky naváděna. Vzhledem k dramatům, kterými si již musela nezletilá projít, myšleno především oddělení od jejího bratra a matky, kteří zůstali po dohodě rodičů o rozdělení dětí v České republice, pak jejímu pobytu v Severním Irsku, kde byla nepochybně jejím primárním pečovatelem partnerka otce, jakož i prožitkům z napadení partnerky otcem, přítomnosti Policie, která otce odvedla z domu atd., si nezletilá zaslouží stabilitu, zakotvení v domácím prostředí své matky a plnorodého bratra, se kterým se jí lépe podaří překonat traumatizující zážitky, kterým byla vystavena. Je totiž zřejmé, že sourozenecké vztahy přinášejí do života dítěte intenzivní a ničím nenahraditelné vztahové a emocionální zkušenosti, které je do budoucího života zásadně formují. Pro nezletilou ve fázi pubertálního vývoje je především prvořadé její trvalé a pevné zázemí v rodině, aby dosáhla svého vlastního místa ve společnosti, svůj sociální status a roli v ní. Navrhovatel, byť dostal na základě dohody rodičů o rozdělení sourozenců plnou příležitost pečovat o nezletilou, tato varianta se však hrubě neosvědčila, v důsledku jednání navrhovatele a celkové atmosféry v jeho nové rodině v Severním Irsku došlo k vážnému narušení vztahu nezletilé k otci, ke ztrátě její důvěry a bylo též vážně ohroženo její bezpečí.

- 16.Z obsahu spisu, tak jak byl odvolacímu soudu předložen, pak vyplývá, že navrhovatel ve svých podáních poukazuje na zásadu presumpce neviny. Návratové řízení je svojí povahou řízením civilním, a přitom není řízením ve věci samé, tedy řízením o úpravu práv a povinností rodičů k nezletilým dětem. Běží de facto o řízení předběžné (řízení o předběžné otázce sui generis), v němž je zkoumán konflikt jurisdikcí a má být s konečnou platností zodpovězena otázka, jurisdikci, kterého státu má být nezletilé dítě podrobeno. Bylo přitom na soudu, aby i v rámci tohoto specifického řízení postupoval pečlivě podle ust. § 132 o.s.ř., kdy důkazy hodnotil podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Přitom pečlivě přihlížel ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Hodnocením důkazů se rozumí myšlenková činnost soudu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti (důležitosti) pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti, hodnota pravdivosti, popřípadě hodnota věrohodnosti. Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti (důležitosti), soud určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda o ně může opřít svá skutková zjištění (zda jsou použitelné pro zjištění skutkového stavu a v jakém rozsahu, popřípadě v jakém směru).
- 17.Odvolací soud si je tedy samozřejmě vědom té skutečnosti, že z pohledu trestního práva je na navrhovatele, který nebyl pravomocně odsouzen, třeba stále hledět jako na nevinného. Nicméně v tomto civilním řízení a zejména při zkoumání podmínek návratu nezletilé do místa jejího obvyklého pobytu, je třeba tyto otázky řešit samostatně. Obsah spisu poskytuje dostatečný obraz o násilnickém chování navrhovatele, irská sociální služba zpochybňuje jeho rodičovské kompetence, přičemž odvolací soud nemá důvod, těmto závěrům nedůvěřovat. Mezinárodní právo a spolupráce mezi cizími státy Úmluvy je totiž postavena na vzájemné důvěře, což je reciproční vztah založený na pokračujících vztazích, ve kterém je každý stát závislý na důvěryhodnosti toho druhého. U vzájemné důvěry je pak podstatné, že se jedná o kontinuální vztah v opakované interakci,

spolupráci. Běží o základní princip a je nutné předpokládat, že příslušný stát bude dodržovat své závazky. Není tedy žádného důvodu, aby Česká republika nedůvěřovala postupům a závěrům severoirských úřadů a tyto považovala za lživé a ignorující práva navrhovatele. Navrhovatel pak má nepochybně právo si na postup severoirských orgánů stěžovat, což také učinil, jak je patrné z jeho stížnosti ze dne 22. 9. 2023, která však dosud nebyla nijak vyřízena.

18. V dané věci tedy nelze než uzavřít, že závěry soudu I.stupně týkající se zhodnocení důkazů provedených v řízení nikterak nevybočují z mezí formální logiky, ba právě naopak, jsou konzistentní a vnitřně kompaktní.
19. Vzhledem ke zjištěnému postoji nezletilé, kdy tato nepochybně odmítá návrat do Severního Irsku, kdy navíc byla prokázána její hrozba závažnými psychickými následky z jejího přemístění a následného soužití s navrhovatelem v Severním Irsku, dospěl rovněž odvolací soud po pečlivém uvážení k závěru, že hrozba vážného nebezpečí fyzické nebo duševní újmy, příp. nesnesitelné situace z přikázaného návratu nezletilé je reálná. Je obecně platné, že kdekoli se objeví známky domácího násilí a zde dokonce i toho fyzického, může návrat vystavit dítě vážnému nebezpečí újmy. V daném případě takové riziko bylo prokázáno provedenými důkazy, a to zejména přesvědčivou výpovědí nezletilé a to jak před soudem I.stupně, dále v rámci jejího psychického posuzování, jakož i dalšími zprávami (Policie ČR, OSPOD Roudnice nad Labem, či opatrovníka).
20. K péči matky o nezletilou pak nebyly ze strany orgánu péče o dítě a ani od jiných orgánů dohledu vzneseny žádné výhrady.
21. Co se týká aktuálního postoje navrhovatele, tak tento byl soudem I.stupně řádně zaznamenán, k jednání odvolacího soudu se osobně nedostavil. Jeho tvrzení stran toho, že nešlo o věznici, ale „náhradní ubytovací zařízení“, kde se v době přemístění nezletilé nacházel, se ukázala být za pomoci zjištění styčného soudce jako lživá, zavádějící a dokládající jen to, že navrhovatel vážnost situace podceňuje. Nepodílí se na výživě nezletilé, styku s ní se úředně nedomáhá, této nezaslal dárky, přičemž v daných konsekvencích se zdá, že na rodičovskou odpovědnost a svoje povinnosti spíše rezignoval.
22. S ohledem na výše uvedené je tedy zřejmé, že takto vyostřenou situaci nelze zvrátit ani použitím záruk, které by pouze usnadňovaly návrat nezletilé do Severního Irsku, neboť takové záruky jsou věcně omezeny jen na zajištění a usnadnění podmínek návratu a trvají do doby než příslušný soud obvyklého pobytu dítěte před přemístěním nebo zadržením rozhodne ve věci samé. Ochranu před duševní újmou a s ní souvisejícími traumaty, resp. zabránění vzniku nesnesitelné situace pro nezletilou by však nepřinesly.
23. Lze ještě doplnit, že rozhodováno bylo v souladu s principem nejlepšího zájmu dítěte jako předním kritériem tohoto rozhodnutí, které bylo vydáno po komplexním posouzení a zhodnocení zájmů a potřeb nezletilé, jak ukládá čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.). Zájem dítěte totiž má podle své povahy a závažnosti převážít nad zájmy rodiče, ačkoli zájmy rodičů, zejména právo na pravidelný kontakt s dítětem, zůstávají relevantním hlediskem při vyvažování dotčených zájmů. V posuzované věci nastala situace, kdy je třeba preferovat zájmy nezletilé v duchu těchto principů, neboť právo otce pečovat o dceru nelze upřednostnit před zdárným vývojem nezletilé. Závěry soudu I.stupně vyslovené v napadeném rozsudku jsou dle názoru odvolacího soudu konzistentní. Odvolací soud po podrobné analýze spisového materiálu a nařízeném jednání dne 12. 12. 2023 nezjistil nic, co by s nimi bylo v rozporu.
24. Co se týká výtek navrhovatele, že mu matka neumožňuje se s nezletilou vidět, tak zde je třeba si uvědomit, že jedině konsens rodičů by byl pro dítě nejvhodnější. Pokud se však rodiče nejsou schopni prozatím dohodnout, musí být záležitosti nezletilé řešeny soudní cestou. Za této situace, tak jak jsou v současné době vztahy mezi účastníky vyhoceny, je odvolací soud toho názoru, že v nejlepším zájmu nezletilé bude, aby tato zůstala na území České republiky a aby o výchově a výživě k ní rozhodovaly právě české soudy.

25. Ze všech výše uvedených důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že výrok I. rozsudku soudu I. stupně, kterým byl návrh navrhovatele na navrácení nezletilé zamítnut, je věcně správný, a proto jej potvrdil (§ 219 o.s.ř.).
26. Ve výroku III. o nákladech řízení účastníků byl rozsudek soudu I. stupně také jako věcně správný též potvrzen. S ohledem na povahu řízení pak rovněž nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů odvolacího řízení žádnému z účastníků (§ 1 odst. 2 z.ř.s., § 224 odst. 1 o.s.ř., § 146 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **není** přípustné dovolání.

Brno 12. prosince 2023

JUDr. Jiří Zrůst, Ph.D., v.r.
předseda senátu